

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

HAFTALIK
EKONOMİ BÜLTENİ | 25 ARALIK
2023

Ekonomide Son Gelişmeler

18 | 25 ARALIK

- 3 KONUT FİYAT ENDEKSİ
- 4 YURT DIŞI ÜRETİCİ FİYAT ENDEKSİ
- 7 TÜKETİCİ GÜVEN ENDEKSİ
- 9 YATIRIM TEŞVİK İSTATİSTİKLERİ
- 11 KÜÇÜK VE ORTA BÜYÜKLÜKTEKİ GİRİŞİM İSTATİSTİKLERİ
- 13 PARA POLİTİKASI KURULU KARARI
- 14 MANPOWERGROUP: YETENEK AÇIĞI RAPORU
- 16 İNGİLTERE'DEN SINIRDA KARBON DÜZENLEME MEKANİZMASI

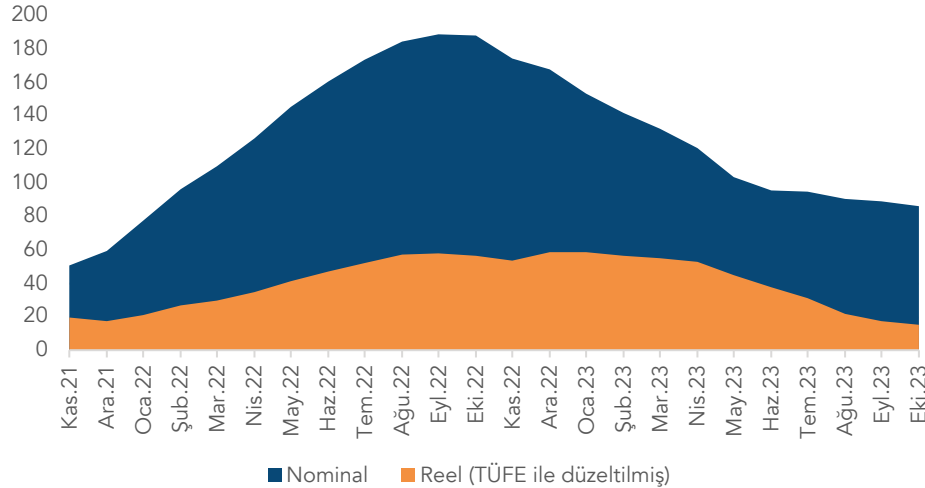
Konut Fiyat Endeksi

“Konut Fiyat Endeksi Ekim Ayında Yıllık %89,2 Oranında Arttı”

Türkiye’deki konutların kalite etkisinden arındırılmış fiyat değişimlerini izlemek amacıyla hesaplanan konut fiyat endeksi (KFE), ekim ayında bir önceki aya göre %3,8, bir önceki yılın aynı ayına göre nominal olarak %86,5 oranında artış gösterdi. TÜFE ile düzeltilmiş yıllık reel artış ise %15,4 olarak kaydedildi.

İstanbul konut fiyat endeksinde ekim ayında bir önceki aya göre %2,9, bir önceki yılın aynı ayında göre %74,4 oranında artış kaydedildi. Yıllık artışın enflasyon etkilerinden arındırıldığında %3,3 olduğu görülmektedir.

Konut Fiyat Endeksi

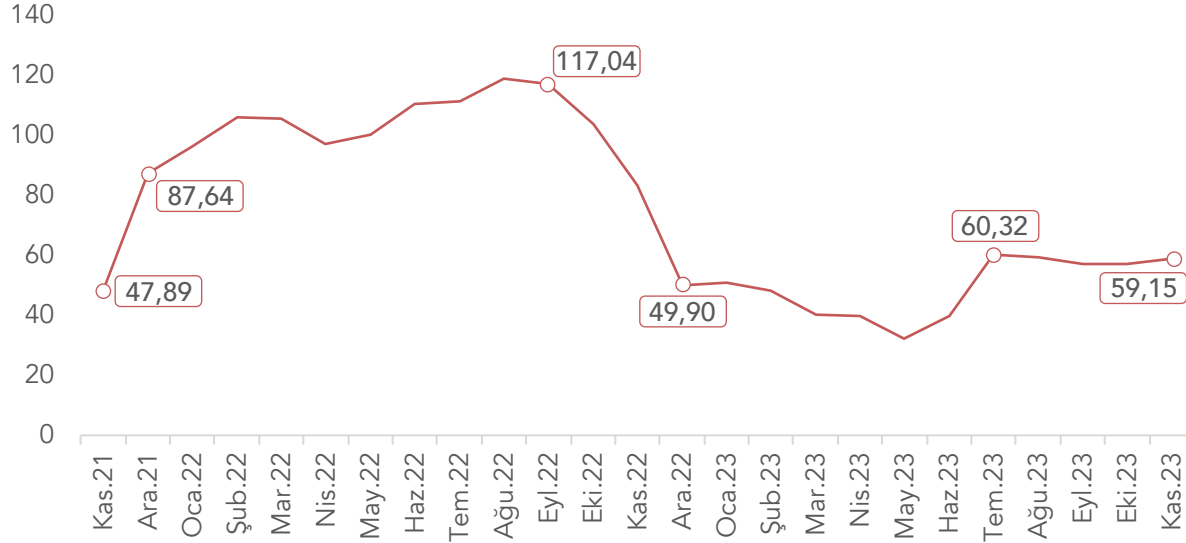

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)

“YD-ÜFE’de Aylık %3,51; Yıllık %59,15 Artış ”

YD-ÜFE kasım ayında bir önceki aya göre %3,51, bir önceki yılın aynı ayına göre %59,15 ve on iki aylık ortalamalara göre %50,10 oranında artış gösterdi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

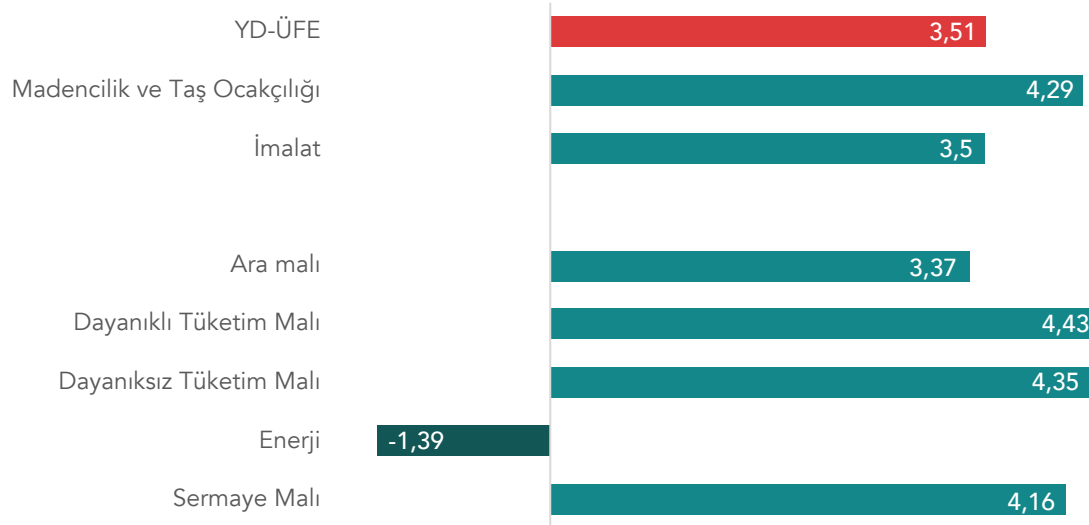
YD-ÜFE, ülke içerisinde üretimi yapılan ve yurt dışına satışı konu olan ürünlerin üretici fiyatlarındaki değişimi göstermektedir.

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)

“İmalat Sektöründe Aylık %3,50 Oranında Artış”

Sanayi sektörünün aylık değişimlerine bakıldığında, madencilik ve taş ocakçılığında %4,29, imalatla %3,50 artış görüldü. Ana sanayi gruplarının aylık değişimlerinde ise ara malında %3,37, dayanıklı tüketim malında %4,43, dayanıksız tüketim malında %4,35, sermaye malında %4,16 artış görülürken enerjide %1,39 oranında azalış görüldü.

YD-ÜFE Aylık Değişim Oranları

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi (YD-ÜFE)

“YD-ÜFE Sermaye Kaleminde Yıllık %66,60 Artış”

Sanayi sektöründe yıllık fiyat değişimleri incelendiğinde, madencilik ve taş ocakçılığında %59,51, imalatla %59,14 artış görüldü. Ana sanayi gruplarında ise ara malında %51,39, dayanıklı tüketim malında %63,86, dayanıksız tüketim malında %64,38, enerjide 55,05 ve sermaye malında %66,60 oranında artış kaydedildi.

YD-ÜFE Yıllık Değişim Oranları

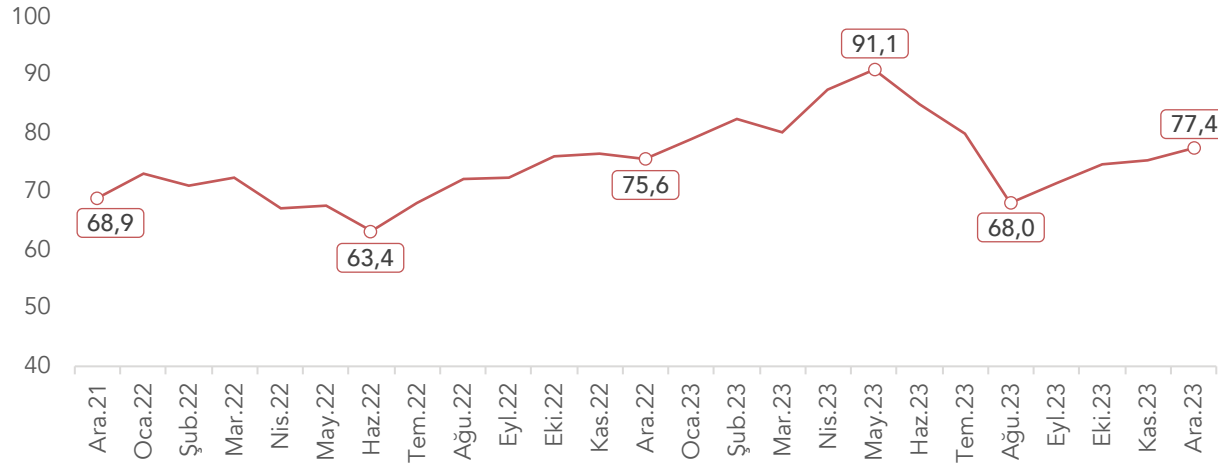
Tüketici Güven Endeksi

“Tüketici Güven Endeksinde Aylık %2,6 Oranında Artış”

Tüketici Güven Endeksi, mayıs ayındaki 91,1 ile zirve noktasından sonra ağustos ayında 68,0 ile son 1 yılın en düşük değerine ulaştı. Mayıs ayından itibaren ise endeks değerinin kademeli olarak yükseldiği görülüyor. Söz konusu endeks kasım ayında 75,5 iken aralık ayında %2,6 oranında artarak 77,4 seviyesinde gerçekleşti. Bu artış, alt endekslerdeki yükselişle birlikte yıl sonuna doğru ekonomiye dair beklentilerin iyimser bir seyir izlediğini gösteriyor.

Aylık tüketici eğilim anketleri sonuçlarından elde edilen tüketici güven endeksi, tüketicilerin maddi durum ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri, harcama ve tasarruf eğilimleri ölçülmektedir.

Tüketici Güven Endeksi

Tüketici Güven Endeksi

“Genel Ekonomik Durum Beklentisinde %3,3 Artış”

Aralık ayında gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi bir önceki aya göre %2,1 artarak 76,1 oldu. Gelecek 12 aylık döneme yönelik genel ekonomik beklentisi de bir önceki ay 73,4 seviyesinde gerçekleşirken, aralık ayında %3,3 artış göstererek 75,8 seviyesinde gerçekleşti.

Tüketici Güven Endeksi, Alt Endeksleri ve Değişim Oranları, Aralık 2023

	Endeks		Bir Önceki Aya Göre Değişim Oranı (%)	
	Kasım	Aralık	Kasım	Aralık
Tüketici Güven Endeksi	75,5	77,4	1,1	2,6
Mevcut Dönemde Hanenin Maddi Durumu	61,3	63,4	2,7	3,4
Gelecek 12 Aylık Dönemde Hanenin Maddi Durum Beklentisi	74,5	76,1	2,6	2,1
Gelecek 12 Aylık Dönemde Genel Ekonomik Durum Beklentisi	73,4	75,8	0,6	3,3
Gelecek 12 Aylık Dönemde Dayanıklı Tüketim Mallarına Harcama Yapma Düşüncesi	92,6	94,5	-0,6	2,0

■ Tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin düşünce ve beklenti endekslerindeki düşüş tüketici fiyatlarında artış düşüncesini/beklentisini göstermektedir.

■ Anket sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi 0-200 aralığında değer alabilmektedir. Tüketici güven endeksinin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu, 100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durumu göstermektedir.

Yatırım Teşvik İstatistikleri

“Eylül Ayında 1.224 Adet Yatırım Teşvik Belgesi Alındı ”

Eylül ayında düzenlenen 1.224 adet yatırım teşvik belgesinin 783 adedi komple yeni yatırım, 356 adedi tevsi, 85 adedi de diğer mahiyetlerdeki yatırımlardan oluştu. Aynı dönemde, yatırım teşvik belgelerinde öngörülen toplam 91,7 milyar TL’lik sabit yatırım tutarının 54 milyar TL’si komple yeni yatırım, 32,8 milyar TL’si tevsi ve 5 milyar TL’si de diğer mahiyetlerdeki yatırımlar oldu.

Söz konusu ayda düzenlenen yatırım teşvik belgelerinin 1.184 adedi yerli firmalar, 40 adedi ise yabancı sermayeli firmalar tarafından alındı. Yatırım teşvik belgelerinde öngörülen toplam 91,7 milyar TL’lik sabit yatırım tutarının 13,4 milyar TL’si enerji sektöründe; 14,6 milyar TL’si hizmetler sektöründe; 60,4 milyar TL’si imalat sektöründe; 2,1 milyar TL’si madencilik sektöründe ve 1,1 milyar TL’si tarım sektöründedir.

Yatırım Teşvik Belgelerinin Yatırım Cinslerine Göre Dağılımı, Eylül

	Komple Yeni Yatırım		Tevsi		Diğer*		Toplam	
	Belge Adedi	Sabit Yatırım (milyon TL)	Belge Adedi	Sabit Yatırım (milyon TL)	Belge Adedi	Sabit Yatırım (milyon TL)	Belge Adedi	Sabit Yatırım (milyon TL)
2019	318	18.639	144	9.352	34	2.686	496	30.677
2020	595	40.817	406	21.559	79	8.788	1.080	71.164
2021	470	25.651	280	19.822	77	4.142	827	49.615
2022	806	52.777	384	25.901	93	5.987	1.283	84.665
2023	783	53.966	356	32.754	85	4.981	1.224	91.701

* Modernizasyon, Entegrasyon ve Ürün çeşitlendirme yatırımları

Kaynak: Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı

Yatırım Teşvik İstatistikleri

“Ocak- Eylül Döneminde Öngörülen Toplam Sabit Yatırım Tutarı 858 Milyar TL ”

Ocak-Eylül döneminde 11.853 adet yatırım teşvik belgesi düzenlenirken, 255.061 kişilik istihdam öngörüldü. Bu dönemde yatırım teşvik belgelerinde öngörülen 858 milyar TL’lik toplam sabit yatırım tutarının 591,4 milyar TL’si komple yeni yatırım; 212,4 milyar TL’si tevsi ve 54,2 milyar TL’si ise diğer mahiyetlerdeki yatırımlardan oluştu.

20 Haziran 2012 tarihinden Eylül 2023 sonuna kadar düzenlenen 84.141 adet teşvik belgesinin 52.400 adedi komple yeni yatırım, 25.401 adedi tevsi ve 6.340 adedi modernizasyon, entegrasyon vb. diğer mahiyetteki yatırımlara aittir. Söz konusu dönemde düzenlenen yatırım teşvik belgelerinde öngörülen 7,93 trilyon TL’lik toplam sabit yatırım tutarının 1,8 trilyon TL’si enerji, 2,09 trilyon TL’si hizmetler, 3,68 trilyon TL’si imalat, 266,4 milyar TL’si madencilik ve 102,5 milyar TL’si tarım sektörlerindedir.

Yatırım Teşvik Belgelerinin Sektörlere Göre Dağılımı, Haziran 2012 - Eylül 2023

Sektörler	Belge Adedi	Sabit Yatırım (milyon TL)	İstihdam (Kişi)
Enerji	13.331	1.797.089	46.568
Hizmetler	13.823	2.087.457	724.011
İmalat	51.060	3.678.102	1.759.938
Madencilik	2.205	266.358	66.930
Tarım	3.722	102.522	51.087
Toplam	84.141	7.931.529	2.648.534

Tevsi Yatırım: Mevcut bir yatırıma üretim hattı veya makine ve teçhizat ilavesiyle kapasitenin artırılmasına yönelik olan ve mevcut tesis ile alt yapı müşterekliği oluşturarak bir bütün teşkil eden yatırımlardır.

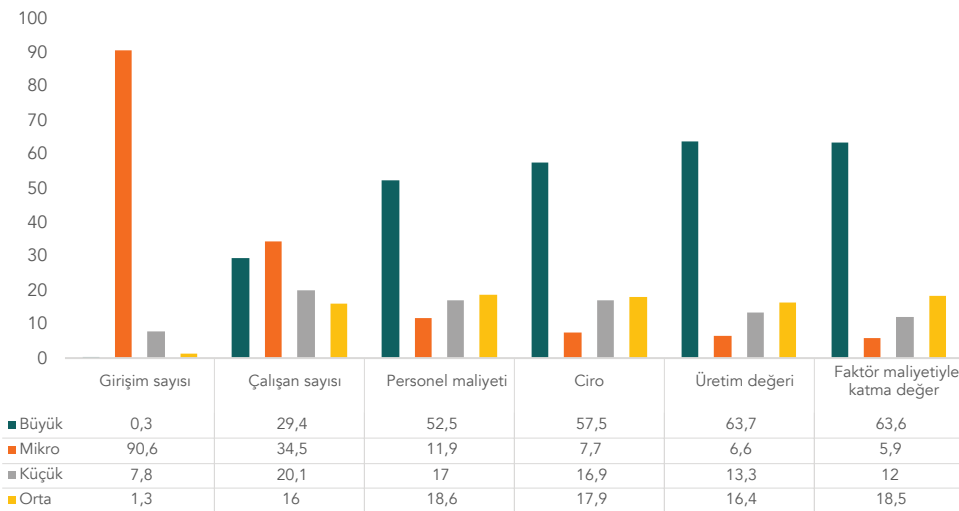
Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri

“KOBİ’lerin 2022 Yılındaki Görünümü”

TÜİK’in 2022 yılına ilişkin verilerine göre, ülkemizdeki girişimlerin %99,7’sini Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ’ler) oluşturdu. Sanayi ve hizmet sektörlerinde faaliyet gösteren 3 milyon 773 bin girişimin KOBİ sınıfına girdiği belirlendi. Geçen yıl KOBİ’ler, istihdamın %70,6’sını, personel maliyetinin %47,5’ini, cironun %42,5’ini, üretim değerinin %36,3’ünü ve faktör maliyetiyle katma değer %36,4’ünü oluşturdu.

KOBİ’lerin en yoğun faaliyet gösterdiği alan ticaret sektörü olurken, bu sektördeki istihdamın toplam KOBİ istihdamı içindeki oranı %27 olarak kaydedildi. 2022 yılında doğan KOBİ’lerin çalışan başına ortalama katma değeri 155 bin TL olarak belirlenirken, personel maliyeti ise 69 bin TL oldu. KOBİ’lerin 2022 yılındaki doğum oranı %16,2 olarak gerçekleşti. En yüksek doğum oranı %17,3 ile mikro ölçekli girişimler olurken bunu sırasıyla %5,7 ile küçük ölçekli ve %3,9 ile orta ölçekli girişimler takip etti. Yeni doğan girişimlerin istihdam içerisindeki payına bakıldığında, mikro ölçekli işletmeler %12,8, küçük ölçekli girişimler %3,1 ve orta ölçekli girişimler %1,9 oldu.

Büyüklük Gruplarına Göre Temel Göstergelerin Oransal Dağılımı (%), 2022

Kaynak: TÜİK

Küçük ve Orta Büyüklükteki Girişim İstatistikleri

“KOBİ'lerin İhracattaki Payı %31,6 ”

2022 yılında KOBİ'lerin ekonomideki payı incelendiğinde; toplam ihracatın %31,6'sını, ithalatın ise %15,4'ünü gerçekleştirdikleri görülüyor. Öte yandan, KOBİ'lerin ihracat değeri 79 milyar dolara yükselirken, ithalat değeri ise 53 milyar dolara ulaştı. İhracatın %49,3'ü Avrupa ülkelerine, %32,7'si Asya ülkelerine yönelirken, ithalatın %46,5'i Avrupa ülkelerinden, %44,9'u Asya ülkelerinden yapıldı.

KOBİ'lerin Ar-Ge harcamalarına ilişkin verilere göre, 2022 yılında toplam Ar-Ge harcamasının %28,8'ini KOBİ'ler gerçekleştirdi. KOBİ'lerin toplam patent başvuru sayısı bin 498 olurken, bu dönemde 594 patent tescil edildi. Orta ölçekli girişimler, 555 patent başvurusu ve 269 patent tescili ile öne çıktı.

KOBİ, mevzuat gereği 250 kişiden az yıllık çalışan istihdam eden ve yıllık net satış hasılatı veya mali bilançosundan herhangi biri 250 milyon TL'yi aşmayan girişimler Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerdir.

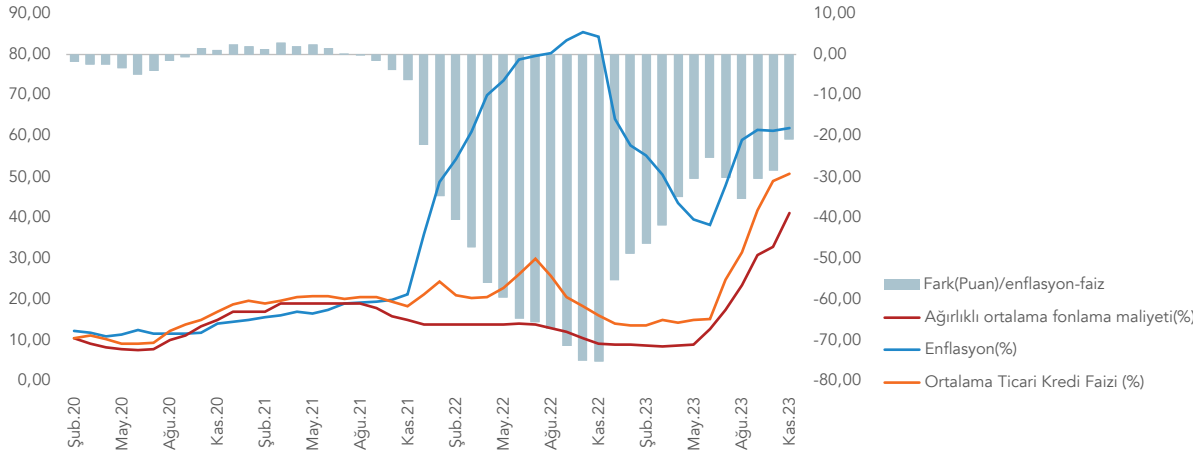
Para Politikası Kurulu Kararı

“Merkez Bankası’ndan 250 Baz Puanlık Artış”

Yılın son faiz kararını alan Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB), politika faizi olarak bilinen bir haftalık repo ihale faiz oranını beklentiler doğrultusunda %40’tan %42,5 düzeyine çıkardı. Böylece gerçekleşen enflasyon ile ortalama fonlama maliyeti arasındaki fark 20,8 seviyesine düştü. Geçen yıl kasım ayında ise bu fark 75,1 düzeyindeydi. Öte yandan ortalama ticari kredi faizlerinin %50 seviyesi ile politika faizinden yaklaşık 10 puan yukarıda seyrettiği görülüyor.

Para Politikası Kurulu’nun yaptığı basın duyurusuna göre, aylık enflasyonun ana eğiliminde düşüş gözleniyor. Buna göre, Türk lirasına olan talebin artması, TCMB rezervlerindeki artış ve dış finansman koşullarındaki iyileşme bir yandan döviz kuru istikrarı sağlarken bir yandan da para politikasının etkinliğini daha güçlü hale getiriyor. Ancak hizmet fiyatlarındaki katılık ve jeopolitik risklerin enflasyon baskılarını devam ettirdiği, Kurul’un da bu durumu yakın bir şekilde takip ettiği ifade ediliyor. İlerleyen dönemde faiz artışlarına son verip verilip verilmeyeceği ise fiyatlarındaki ataletle bağlı olarak değişebilir. Öte yandan makro-istikrarı sağlayacağı yönünde sadeleşme adımlarının sıklaşacağı da değerlendiriliyor.

Ortalama Fonlama Maliyeti (%), Enflasyon (%) ve Fark

Kaynak: TCMB ve İTOSAM

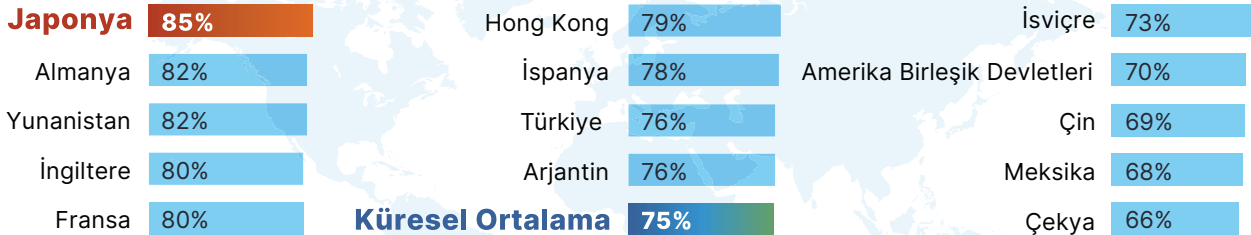
ManpowerGroup: Yetenek Açığı Raporu

“Yetenek Açığını Kapatmak Dünya Geneline Gittikçe Zorlaşıyor”

“Yetenek açığı” sorunu dünya genelinde birçok ülke için işgücü piyasasındaki önemli bir sorun olarak duruyor. ManpowerGroup tarafından hazırlanan “Yetenek Açığı Raporuna” göre, işgücü piyasasında hızla artan yetenek açığı sorunu, her 5 şirketten 4’ünü etkisi altına almış durumda. 41 ülkeden yaklaşık 39 bin işverenin katılımıyla gerçekleştirilen araştırma, iş dünyasının küresel çapta artan yetenek açığı sorunuyla mücadele ettiğini gösteriyor. Sektörel analiz, yetenek açığının özellikle sağlık (%77), tüketim malları ve hizmetleri (%76) ile bilgi teknolojileri (%76) alanlarında belirgin olduğunu gösteriyor.

Şirket büyüklüğüne göre yapılan değerlendirmede ise, en yüksek yetenek açığı %77 oranında 1000-4999 çalışanı sahip şirketlerde yaşanıyor. Raporla göre iş dünyasını olumsuz etkileyen bu durumun öne çıkan bir diğer yönü ise coğrafi bazda gözlemlenen zorluklar. Bulgulara göre Japonya (%85) yetenek açığını doldurmada en çok zorlanan ülke olarak öne çıkarken, bu ülkeyi Almanya (%82) ve Yunanistan (%82) takip ediyor.

Ülkelerin Yetenek Kıtılığı (%)

Kaynak: ManPowerGroup

ManpowerGroup: Yetenek Açığı Raporu

“Türkiye İçin En Yüksek Yetenek Açığı Taşımacılık, Lojistik ve Otomotiv Sektörlerinde ”

Raporda Türkiye’ye ilişkin de veriler yer alıyor. Sonuçlara göre işverenlerin %72’si, önümüzdeki yıl nitelikli yetenek bulmak konusunda ciddi zorluklar yaşayacaklarını belirtiyor. Öte yandan Türkiye için en fazla yeteneğe ihtiyaç duyulan sektör taşımacılık, lojistik ve otomotiv (%79).

Raporda dikkat çeken bir diğer sonuç, işverenlerin en çok aradığı becerilerin belirlenmesi noktasında. Verilere göre Türk işgücü piyasasında; iletişim, problem çözme gibi yumuşak becerilerin yanı sıra, teknik ve sektöre özgü uzmanlıklar da aranan beceriler olarak karşımıza çıkıyor.

Türkiye’de İşverenlerin En Çok Aradığı 5 Beceri

En İyi 5 Temel Beceri

- 1 | **Yaratıcılık ve Özgünlük 38 %**
- 2 | **Muhakeme ve Problem Çözme 32%**
- 3 | **İşbirliği ve Ekip Çalışması 31%**
- 4 | **Liderlik ve Sosyal Etki 30 %**
- 5 | **Güvenilirlik ve Öz Disiplin 30%**

En İyi 5 Teknik Beceri

- 1 | **Üretim ve İmalat 30 %**
- 2 | **Satış ve Pazarlama 28%**
- 3 | **Mühendislik 26%**
- 4 | **BT ve Veri 20%**
- 5 | **Yönetim ve Ofis Desteği 20 %**

İngiltere'den Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması

Birleşik Krallık, Avrupa Birliği tarafından yürürlüğe konan Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizması (SKDM)'na uyum sağlamak ve İngiliz üreticileri korumak amacıyla 2027 yılına kadar kendi "Sınırdaki Karbon Düzenleme Mekanizmasını" planladığını duyurdu. Bu düzenleme ile İngiltere, ülke içinde yaşanacak karbon kaçak riskini azaltmayı ve ekonominin karbonsuzlaşmasını hedeflemektedir. Bu kapsamda belirlenen öncelikli sektörler ise alüminyum çelik, demir çelik, seramik, gübre, cam ve hidrojen'dir. Uygulanacak karbon vergisi, ithal edilen malın üretimi sürecindeki karbon emisyonun yoğunluğuna göre belirlenecektir. Öte yandan varsa menşei ülkede uygulanan karbon fiyatı ile İngiltere'deki üreticilere uygulanan karbon fiyatı arasındaki fark alınarak mahsuplaşma gerçekleştirilecektir. Böylelikle İngiltere kendisinden daha gevşek çevre politikasına sahip ülkelere karşı üreticisinin rekabet gücünü korumayı hedeflemektedir.

Karbon Kaçağı: Katı iklim politikaları uygulayan ülke işletmelerinin, üretimini iklim konusunda daha gevşek politikalar yürüten başka ülkelere kaydırması sonucu ortaya çıkan emisyonları ifade etmektedir.

iTOSAM

İSTANBUL TİCARET ODASI
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

Tasarım ve Hazırlık | Stratejik Araştırmalar Merkezi

itokurumsal

www.ito.org.tr